

vanda

ROZENBERGOVÁ

MÁGOVIA

VEDIA VIAC

**Mágovia
vedia viac**

VANDA ROZENBERGOVÁ

Mágovia vedia viac

slovar

Venujem Beate Dowman

Napísanie a vydanie diela podporil z verejných zdrojov

U. fond
na podporu
umenia

Text © Vanda Rozenbergová 2024

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2024

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-6783-6

diana

Kráčame tak dlho, že ma z toho vôbec nebolia nohy, takže je to asi krátko. Mima zastane na stavenisku a rozhliada sa: „Hľadaj polystyrén!“ Za kopou piesku je veľa malých polystyrénov, ale my potrebujeme poriadne kusy. Berieme si každá jeden väčší a ideme ďalej.

„Tie dreváky nechám tu,“ skrčí sa pod hustý ker. Zobrali sme ich mame. „Dida, zapamätaj si, kam to dávame.“

„Dobre,“ špáram sa v nose a dívam sa na krík.

Za miestom s polystyrénmi je už len pole a jeho stredom vedie prašná cestička. Včera sme našli oriešky, také malé okrúhle, ako jedla vo večerníčku veverička. Aj som to Mime povedala, ale namiesto veverička som povedala večerička a ona sa smiala, ideme s polystyrénmi pod pazuchou a ja som hladná. Orišky sme si večer schovali do jamky za panelákom. Riadne sme ju zakryli. Keď sme dnes ráno vyšli von, Mima ich na lavičke rozbila maminými drevákmi. Obula si ich len kvôli tomu. Potom sme ich niesli v ruke a bola to otrava.

Blížime sa k jazeru. Niekedy sú tu rybári. Celú cestu za nami ide pes, ale tu je veľa psov, všelijakých, aj malých, aj veľkých, s Mimou ich hladkáme. Naša mama je pekárka, ale pečie len v robote. Včera v robote nebola, spala. Aj dnes ešte spí, niekedy je to dobre a niekedy zle. Dobre je to vtedy, keď nás nezamkne

a nemusíme byť celý deň vnútri. A zle je to vtedy, keď nás zamkne. V našom byte bývame ja, Mima, mama a mamin muž. My s Mimou spíme v hnusnej izbe, ale spáva tam aj mama. Nemáme koberec. Koberec by som chcela. V jazere sa často hráme na polystyrény. Vchádzam do vody so svojím polystyrénom a viem, že keď ho budem stále držať, tak sa neutopím, ale akurát dnes je taký čudný deň, aj som hladná a ani sa mi sem nechcelo ísť a ten polystyrén mi ušiel.

„Mima!“ kričím na sestru.

„Dida!“ kričí ona.

Snažím sa dosiahnuť na svoj polystyrén, ale je rýchly a ja neviem plávať. Ani Mima nevie. Voda mi dva razy vošla do nosa, kopem nohami a hlavu vystrkujem, ako sa mi dá. Už sa ozaj bojím a kričím. „Decká sprosté!“ Nič nevidím a neviem, či je to hlas. Mám plnú tvár mokrých vlasov. Plieskam rukami ako vládzem. Cudzí ujko z brehu vošiel do vody a musel kúsok plávať, aby prišiel až ku mne. Zobral ma akoby pod pazuchu a kričal na Mimou, nech sa drží svojho polystyrénu. Na brehu ma vyložil na zem a išiel po Mimou, ale ona už bola blízko. Dokokopala sa na svojom polystyréne sama, aj inokedy sme sa tak hrali, a nič sa nám nestalo.

„Ešte raz vás tu uvidím, zavolám bezpečnosť. Topánky máte kde? To sa kúpete takto? Koľko máte rokov?“

„Ja šesť a sestra päť.“

Díval sa za nami, až kým sme nezmizli na briežku, ktorým sa schádzalo k jazeru.

„Podme poza stanicu,“ potiahla som ju. Za stanicou sú rodinné domy bez strechy, a pri niektorých sú stromy, ktorých konáre trčia až na ulicu. Na jednom rohu tam vždy nájdeme nejaké kôstky. Kôstky v lete hľadáme každý deň. „Aha, mám!“

ukazujem Mime kôstku z marhule. Marhuľu nemajú hoci- kde, ale my už vieme, kam máme chodiť. Tieto ulice sú vždy prázdne. Tu asi ani nikto nebýva. Mima nemá dreváky, je bosá a kôstky rozbíjam kameňom. „Zabudli sme na dreváky!“ vykriekne, keď búcham po kôstke. Nabrali sme si plné vrecko kôstok a utekali sme naspäť, okolo jazera, k poľnej ceste a ku kriku s drevákmi. Vrecko sme mali len jedno, na mojich šatách, ale to nevaďí, hlavne aby nám tie dreváky nikto neukradol.

„Sú tu!“ kričí Mima. Sedí na zemi a nahlas odfukuje. Vidím jej nohavičky, sadnem si oproti nej a aj ona vidí moje, a smežeme sa. Mama nechce, aby sme sa túlili, a viem, že sa veľmi bojí, ale ona večne spí. Niekedy ju strážime, keď prší, alebo keď je zima, ale v takýchto pekných dňoch nemôžeme trčať doma. Mima si obuje dreváky, sú jej veľké, a ideme na normálnu cestu. Sme skoro pri dome. Tam si rozbíjame ďalšie kôstky. Až tak veľmi nezasýtia, ale sú chutnejšie ako nič. Myslím si, že je čas ísť. Mima má kľúč a vie ním otvoriť dvere. Mamin muž na nás kričí, kde sme boli. Ja som ticho a Mima plače, ale aj mama plače, už nespí. Mama nikdy nekričí a ani nám nič nevyčíta. Maminho muža neznášame, ale „raz za uhorský rok“ nám vraj kupuje veci aj sladkosti, tak čo už. Ja neviem, aký je uhorský rok, poslednú sladkosť nám dal Dedo Mráz pred Priorom, keď bol sneh.

„Zajtra budete doma, deti,“ povie mama a naleje si plný pohár vína. Víno má veľmi rada.

„Do riti,“ Mima sa zvalí na posteľ v našej hnusnej izbe. Dostaneme jeden rožok, mama nás zamkne a hotovo. Nechce nás trestať, iba sa bojí, že sa nám niečo stane, keď spí.

Na zemi leží malý strapec hrozna. Nemusím sa krčiť, som malá a pod ten plechový stôl v tržnici sa vopchám ľahko. „Mima,

aha!“ ukazujem sestre, čo mám. Hodí rukou, že hrozno nech si nechám, ona našla mrkvu, a mrkva sa tak ľahko nerozpučí. „Zas tu kradnete,“ ide k nám tučná tetka. Každý deň má na hlave ten istý modrý ručník a na nikoho sa neusmeje. „Tu máte a von odtiaľto,“ podáva Mime dve hrušky.

„Ďakujem,“ Mima berie ovocie a ideme domov.

Mama spí. Po špičkách vojdem do kuchyne, je tam sporák a malý stolík. Do hrnčeka si napustím vodu. Na všetkom, čoho sa dotknem, je niečo šmykľavé. „To je iba mastné,“ povie Mima. „Napusti aj mne.“

Mama opäť nechodí do práce. Stále spí. Mima hovorí, že je pondelok, a vtedy chodíme pod lesík. „Tu bývajú boháči, a teraz sú v robote,“ povie Mima a vždy navrhne, nech niečo zoberiem, lebo som staršia. Vo dvore vedľa dvora, kde majú marhuľu, nikto nie je, ale stojí tam kolobežka. Má veľké rúčky a široké pneumatiky, takú som ešte nevidela, je nádherná! „Choď ju zobrať.“

Vošla som do dvora, zobrala som si kolobežku a odišli sme domov. Mama spala, kolobežku sme odviekli do našej izby a postavili za dvere. Dvere do nášho bytu mali kľučku a ak nebolo zamknuté, dalo sa pokojne vojsť aj vyjsť. Vrátili sme sa teda do tej istej ulice z druhej strany, tam som uvidela modrú loptu a žlté hrable vo vedierku. Zobrala som si loptu, hrable a vedierko a odišli sme. Loptu aj žlté vedierko sme si dali pod posteľ. Je nám čudné, že mama už nechodí do práce, ale mamin muž povedal, že má dovolenku. V utorok sme si zobrali nové hračky a zišli sme na ihrisko za dom. Kolobežkujeme sa, Mima to ide ľahšie, lebo je vyššia. Ja si hádzem loptu o zem. Sme hladné. Hračky naukladáme pod lavičku a odchádzame na trh. Vedľa trhu je taký prístrešok, volá sa krčma. Muži tam

stoja a rozprávajú sa. Zbieram zeleninu pod stolom, vyberám si veľké kapustové listy. Sú obrovské. Sedím na obrubníku a chrúmem kapustu, keď vtom zbadám v tej krčme maminho muža. Obráti do seba malý pohárik a nahlas vyfúkne. „Mima!“ pribehnem k sestre, schmatnem ju za ruku a pálime preč. Ešte by nám kázal ísť domov, a to nechceme, lebo mama spí.

Mamin muž napokon prišiel až večer a doniesol malú mačku. Mama plače. „Myslel som si, že deti budú mať radosť.“ Mama sa pýta, čo jej má dať žrať a kam sa vyciká, mačka sa medzitým vycikala na stoličku v kuchyni. Mamin muž mame hovorí, že je „trúba sprostá“, napokon zazvoní u susedy a prinesie domov pohár mlieka. Trochu som si z neho dala. Mačka ho vypila celé a hneď sa aj pokakala, „je to kocúrik,“ hovorí mamin muž a robí sa, že nič. V skutočnosti nám to tá mačka celé obsrala, jej sračka bola na gauči, pod ním aj na mojich topánkach. Mama plače a káže mi, nech prinesiem nejakú handru, lebo nevládze. Líhame si k mame a kocúrik s nami, už sa nič nestane.

„Čo si mi prišiel povedať? Že budeme spolu do smrti? Do mojej alebo do tvojej?“ hovorí mu mama. Presne viem, ako to vtedy myslela: každý zomrie. „Už mi bolo dobre. Už mi bolo dobre,“ opakuje mama a my ležíme pri nej. Mama plače.

Je štvrtok. „Nezamknem vás, ale buďte doma,“ povie nám ráno mama. Ona sa krstným menom volá Oľga. Odchádza. Na obed sme už veľmi hladné. Viem, kedy je obed, rozoznám to podľa rádia. Kocúrik, ja aj Mima chceme jesť, a práve keď sa dohovárame, kto pôjde do tržnice, mama otvára dvere. Má plnú tašku jedla! Dáva mi do ruky jahodové mlieko! Mima chce chlieb so salámou a kocúrikovi mama kúpila párok. „Chodím do novej práce,“ hovorí nám. „Zajtra tam budem celý deň

a vy pôjdete do škôlky.“ Vôbec sa nebojím. Myslím na to celé popoludnie, ale potom mi napadne, že v tej škôlke môže byť nejaké decko, ktorému som ukradla loptu. Čo ak ma s ňou videlo? V piatok ráno nás mama budí veľmi skoro, ešte by som spala. Oblieka nám čisté veci. „Ty si prala, mami?“ pýta sa Mima.

„V noci. Je teplo, hneď to uschlo.“

Vychádzame von a stojí tam mamin muž. Do škôlky nás vedú spolu. Držím Mimu za ruku, vnútri v škôlke sú už dve deti. Prezúvam sa a môžem sa ísť hrať. Mima kvočí na koberci a chce ma stále držať. Dali nám raňajky: chlieb s ružovou nátiarkou a čaj. Je to výborné, zjedla som všetko a teraz ideme von. Vonku mi Mima hovorí, nech ujdeme. Za pieskoviskom je preliezka, taký vysoký hribe, a za ňou je brána. Keď sa súdružky učiteľky rozprávajú, Mima ma chytí a normálne a pokojne kráčame k bráne. Ona otvorí a sme na ulici, ako nič. Ideme rovno na trh. Mima je v okamihu pod stolom a chrúme malý kaleráb. Dáva mi odhryznúť a rozprávame sa. Sme riadne napráskané. Mali sme chlieb s ružovou nátiarkou, aj kaleráb, aj čaj. Náš kocúrik je doma sám. Namiesto záchodu má na zemi uterák, takže nám zostal len jeden. Mama povedala svojmu mužovi, nech niečo pozháňa. Mamin muž povedal, že kocúrik celý deň iba spí. „Ako ty,“ dodal ešte. Mama plakala.

Sadneme si na múrik. Je mi trochu zima, lebo sveter mám v škôlke. Zozadu ma za lakeť zdrapne nejaká tetka a druhou rukou drží Mimu. Ideme do škôlky. Sedíme v šatni a počujeme ako telefonuje. „Príde si po vás mater,“ povie tetka, pod nosom má takú guľôčku, asi materské znamienko.

Mama spí. Naša hnusná izba je úplne prázdna, nemáme tam nič, len dve postele, na nich deku a malý vankúš, nemáme skrin-

ku ani stolík, ani hračky, tie, čo som ukradla, sme predvčerom nechali pod lavičkou. Stále sú tam. Kto chce, nech sa pohrá. Obliekame sa. Mima má nádchu, ale musíme si ísť niečo pohľadať.

„Mama spí.“

„Viem.“

„Zamkla? Skúšala si?“ chytám čiernu kľučku: „Je zamknuté.“

„Daj kľúče,“ poviem Mime. Žiadny z tých, čo sú na stole, tam nepasuje. Asi ho má pod hlavou. Mima našla horčicu a kyslé uhorky. Uhorky sú výborné. Mama je konečne hore. „Bolí ma hlava, deti,“ povie a ja viem čo treba, vždy chce vodu. Večer k nám prišiel mamin muž a mama plakala. Radšej sme išli do hnusnej izby a tiež sme plakali. V sobotu ráno zaspala nielen mama, ale aj Mima. Mamin muž je preč, dvere sú odomknuté, tak idem von. Strašne rada sa motám po tržnici v sobotu dopoludnia, lebo vtedy je tu najviac ľudí a aj najviac tovaru. Celkom na konci stolov na ľavej strane predáva byliny ujko, starý ako Praha. Pred sebou má kopu suchých vetvičiek a kadejaké veci v pohárikoch. Len dva razy som videla, že tam niekto niečo kupoval, ale jemu to vôbec nevádi. Sedí a díva sa. Teraz na mňa ukazuje prstom. Mám ísť za ním. Inokedy to nerobím, ale teraz ho pozdravím, nahlas poviem Dobrý deň. Rozprávame sa a ponúkne mi debničku, na ktorú si môžem sadnúť. „Mama ako?“

„Spí,“ odpoviem. Čudujem sa, odkiaľ pozná moju mamu.

„Jedla si?“

„Nie.“

„Tak to tu zbalím. Pomôž mi, tieto poháriky daj sem do krabice, to je pamajorán, ostatné do tamtej širokej,“ ukazuje. Má čierne tielko, klobúk a zachrípnutý hlas. Najskôr odnesie dve krabice do auta, „tak toto je vaše auto,“ poviem nahlas, lebo s Mimou si vždy hovoríme, aké je škaredé.

„Používam ho len ako sklad, domov chodím pešo.“

Pýtam sa ho, ako sa volá, nesmiem sa rozprávať s cudzími, ale aj tak sa ma nikto nikdy nepýtal, či som sa ním rozprávala alebo nie.

„Ja som mág,“ zasmial sa a nerozumela som, čo hovorí.

„Mak?“

„Nie. Máág. Na konci je gé.“

Otvorí veľké dvere vzadu, všetko tam poukladá, navrch položí tie suché konáre, „to je repík,“ a zavrie. „Bývam tamto, na prízemí,“ ukáže na vchod, okolo ktorého chodievame každý deň.

Sme vnútri a je to oveľa menší byt ako náš. Na skrinke stojí klietka s vtákom, asi je to papagáj. Pokrývajú ho trochu špinavé biele pierka, a na hlave má veľmi ostré oči, tým jedným akoby ma prilepil o stenu. Ujko otvoril klietku a papagáj vyskočil von, chlapíkovi rovno na holé rameno. Zacítila som vôňu hříbov, jedla som ich, keď mamín muž raz priniesol. Papagáj vyletí na vitrínu a neprestáva ma pozorovať.

„Zohrejem ti polievku,“ hovorí Mág. Medzitým vytiahne zo skrinky chlieb a odkrojí krajec. Za bielymi dvierkami vidím takú malú izbičku, „to je komora,“ hovorí, vyberie plechovú nádobu a otvorí ju. Je v nej masť, natrie mi chlieb a krajec opatrne rozreže na polovice. Očistí redkovku a nakrája ju na kolieska. Osolí. Položí to pred mňa na dosku, kde krájal chlieb.

Pokiaľ jem, rozhliadam sa. Je to tam dobré. Gauč, na ktorom sedím, je prikrytý dekou, nohy som si skrčila pod bradu, lebo je tu to zviera a môže na mňa zaútočiť. Vyzerá tak.

„Neboj sa,“ povie muž a papagáj sa mu opäť objaví na ramene. Prebehne cez chrbát a vojde do klietky, tá zostáva otvorená, lebo „keď som doma, môže si robiť čo chce.“

„Je vycvičený?“ pýtam sa.

„Je.“ Muž pred mňa položí bochník chleba, podotýkam – celý. Stôl zakrýva hnedý obrus bez vzoru, po mojej ľavej ruke je vitrína a v nej vidím štyri šálky a tri tanieri. Dokonca je tu koberec! Mág hovorí, že ma naučí pesničku, a je zvedavý, či ma rozplače.

Rozprávka krátka kratučká, bola raz jedna papučka
s červeným brmbolcom, spávala pod stolcom.
Prišiel raz Dunčo chlpatý, zobral papučku do tlamy,
zbohom svet nádhera, papučka umiera...

Vôbec sa mi nezdala smutná. Chcem sa ju naučiť.

Mág mi to zaspieval ešte tri razy a pomaly. Na konci mi to už ide, smejem sa pri predstave, že pes má v papuli papuču, ktorá rozmýšľa.

Potom jeme.

„Odkiaľ vieš takú pesničku?“ pýtam sa.

„Mágovia vedia viac,“ odpovie, práve keď pijem čaj a prehltnem.

Uhm, takto je to teda. *Mágovia jedia viac*, pomyslím si a čakám na polievku. Chcem byť mág ako on.

Muž stojí pri sporáku, ale je to len taký malý, raz som podobný videla u jedných ľudí v záhrade, keď sme sa s Mimou pokúšali odlomiť konár s dvoma jablkami. Sedeli pod strechou vedľa domu a mali tam takýto istý varič. Tmavé tielko naberá polievku do dvoch tanierov. Keď som pri ňom, cítim, že vonia ako burina. „Ty nemáš ženu?“ pýtam sa mága.

„Nemám.“

Posadí sa vedľa mňa, jeme polievku, odrazu mi niečo skočí na hlavu a vyľakám sa, zas ten papagáj. Postaví sa priamo

na okraj mágovho taniera a zobákom si šikovne naberie hríb. Nič nezafрка ani mu to netečie po perí, ako neskôr mojej kamarátke Evičke. Ona je dobrá, ale keď jeme, najradšej by som odišla na druhý koniec jedálne, aj som jej povedala, Eva, ty radšej ani nejedz, lebo sa tu všetci povraciame. Decká pri stole sa vtedy dobre zasmiali.

Papagáj si vyzobne kúsoček mrkvy a hneď je v ňom, už sa ho tak nebojím.

Mág dojedol a tak ja tiež.

„Teraz choď domov. Ak treba, môžem ťa odprevadiť. Trafíš?“

„Trafím, trafím,“ hovorím trochu unudene, aby chápal, že sa mi ešte nechce. Podá mi niečo v papieri a je to lekvárová lúpačka, „ak chceš, daj sestre, alebo si nechaj. Mám len jednu.“ Lúpačku som mala zjedenú už pri krčme.

Prichádzam domov a mama spí.

Mamin muž a Mima sedia v kuchyni, on fajčí a Mima plače.

„Zajtra ideme preč,“ hovorí sestra. „Prídu po nás,“ utiera si sople a mamin muž vyfúkne dym.

„Počúvaj, Dida, mama je chorá. Zajtra ide do nemocnice a vy zatiaľ budete v dome s inými deťmi. Prídem vás pozrieť. Čo to máš na líci?“

Mala som tam kúsok lekváru z lúpačky, utrela som si ho.

„To budeme zase v škôlke?“ pýtam sa.

„Tak nejako,“ hovorí mamin muž a podáva mi moje nové papuče. „Prezuvky. Viac tam netreba.“

Už sa budem snažiť slušne správať. Kvôli jedlu ľudia vydržia všeličo.

Ráno nás aj s papučami odviezol k babke a išiel do roboty. Mamu sme nevideli. Keď sme sa zobudili, už tam nebola.

U babky nebolo omnoho lepšie ako doma, ale každá sme tam mali veľkého plyšového medveďa, nepamätám si jeho pôvod, akoby tam na nás čakal, už keď sme sa narodili. Predtým, než nás odtiaľ zobrali, som nikdy nepočula slovo strádanie, no žena s chlpatými prstami a s fúzikmi pod nosom to hovorila opakovane, raz babke, potom ďalšej žene, čo to zapisovala, a napokon aj v riaditeľni ústavu, do ktorého ma odviezli.

Na tom medveďovi u babky mi nezáležalo a na nej vlastne tiež nie. Ak nás k nej mama odložila, rovnako ako doma, ani tam nebolo nič, čo by sme si boli mohli požiť, babka nemala ani chlieb s lekvárom, a pritom nebola chudá. Síce nám raz kúpila nejakú výbavu na pieskovisko, ale mohli sme s tým hrať len vnútri v izbe. Naberat' imaginárny piesok a vkladať ho do vedierka. Posteľ mala prikrytú hnedou dekou a naše plyšové medvede s ňou splývali. Pamätám si – tie ženy stáli v chodbe a babka behala zhládúvajúc veci, ktoré nikdy neexistovali, „ešte taký modrý svetrík tu mali,“ alebo „dvoje tepláčky som mala nachystané,“ ale ani svetrík, ani tepláčky sme u nej v živote nemali a vyskytoval sa tam len stvrdnutý polepený cukor na dne misky v obývačke na stole. Ženy boli na také scénky zvyknuté a isto aj na kadejaké iné, vložili mne aj Mime do rúk orieškovú čokoládu a išli sme. Ale vonku stáli dve autá.

Mohli ma odviezť aj k masovému vrahovi, čokoláda bola najvyššia hodnota, s akou mi bolo dopriate vykročiť do nového života. Babka stála pred domom a neviem ani, či zdržovala plač. Asi nie. Napriek tomu som ju pre istotu upokojovala, že ideme iba do škôlky, nech nemá strach. Žena s veľkými lýtkami nám zdôraznila: „tak tak, takmer ako v škôlke.“

Ešte v byte som tej žene položila jednoduchú otázku, či si môžem so sebou zobrať aj kovové hrabličky, kovovú lopatku a modré vedierko, veci, ktoré nám kúpila babka, a odpoveď bola nie. Malo ma to varovať. Žena s chlčkami v bielej uniforme bola moja a dve ženy v kabátoch s kabelkami zasa Mimine. Dívala som sa na ne a kývala som, babka mala sklonenú hlavu a ani sa za nami nepozrela. Ženy v béžových baloniakoch mávali odušu, svet bol vtedy hnedý, stredne hnedý a béžový, nič nevynikalo, nikomu nič neudieralo do očí, a v takomto svete by sme boli predpokladali, že si nás nevšimnú a budeme môcť ďalej žiť život na ulici a pomáhať mame, aby sa konečne vyspala. Ale všimli si nás.

Viezla som sa v aute a naozaj som si myslela, že ideme do ďalšej škôlky. U babky mi chýbalo niečo poriadne na jedenie, mala len sirup, v komore niekoľko pohárov s lečom, cukor v miske a raz za tri dni uvarila rascovú polievka. Autá, jedno so mnou a druhé s Mimou, išli chvíľu za sebou, no na jednom mieste naše auto odbočilo a Mimino sa vzdalovalo. Mizlo, až som ho nevidela.

Neviem, aké sme mali Vianoce. Neviem, ako si nás pamätajú susedia a iní spoluobčania. Mala som asi tri roky a spomínam si, že za dverami do izby, kde spávala mama, previtali svetlá, farebné žiarovky zo stromčeka. Okrem tých svetielok inú spomienku nemám, mama čosi zametala pod stromčekom, a teraz viem, že to bola rozbitá guľa. Vianoce sme často trávili u babky. Mala len konáriky, žiadny stromček, a okolo sledovania telky vždy toľko rečí, prečo chceme pozeráť a čo chceme pozeráť a nerozumieme ničomu. Babka nebola stará, ale vyzerala aj páchla tak. Všetko mala niečím prikryté, ešte aj sporák, a len čo sme sa dotkli ktorejkoľvek

z tých dečiek, utekala do kuchyne a zo zásuvky vytiahla varechu, na výstrahu. Babka sa nikdy neprezliekala. Vídala som ju vždy v tých istých veciach, asi nemala nič iné, len béžovú šatovú zásteru a červený rolák, v lete namiesto roláka hnedú blúzku a na tom opäť zásteru. V zime nosila hrubé nepriehľadné pančucháče, v lete bola, žiaľ, bez nich. Chuchvalce hnedosivých vlasov mala v čudnom vrkoči len tak, zviazané gumičkou, vyzerali ako ten polepený cukor. Nemala v nich žiadnu sponku, nenosila prsteň ani náušnice, nechty si pred našimi očami orezávala nožom, a to aj na nohách, v zime nosila čierne čižmy a v lete dreváky s červenou prackou z umelej hmoty. Možno sa po našom odchode zmenila alebo si obliekla zázračný plášť a ozdobila sa korálikmi z jarmoku, ale ja som ju nikdy nevidela inak než takto. Ak prichádzala z práce, zakaždým niesla nejakú igelitovú tašku, zdroj alebo jednota, moja babka nemala kabelku a nemala ani nikoho, s kým by sa priatelila. Občas spomínala muža, a ten sa volal Rajčány. Poznali sa preto, lebo jej v práci dával zálohu. Nevedeli sme, čo je záloha. To boli peniaze z výplaty, ale babka ich dostala skôr. Na čo ich míňala, to teda neviem, muselo ich byť naozaj málo, lebo mne ani Mime nikdy nedala ani korunu len tak, ako sa deťom dáva. V kuchyni mala rohovú lavicu a televízor. Keď sme ho po dlhých hádkach konečne mohli zapnúť, vysielali Hospodársky magazín. Avšak na vlastné oči som videla, ako sa babka rozplakala, len čo sa v telke zjavilo postihnuté deco či mŕtvy psík. „Som akási citlivá,“ utierala si sopeľ do rukáva. Mne z takých vecí nebolo do plaču. Nič nám nikdy nedala a ani sa s nami príliš nerozprávala, preto mohla byť rada, že sme ju aj tak chodili navštevovať, ale nebola. Kde sa u nej nabrali tie plyšové medvede, to neviem. Teraz si domýšľam,

že sa jednoducho ocitli na plavárni. Nieкто ich tam zabudol v šatni alebo sa zošuchli z druhého konca zemegule, aby si uvedomila, že jej vnučkám by sa hodilo niečo hebké a príjemné na dotyk, ak už žijú medzi štyrmi prázdnyimi stenami. Babka pracovala v mestskej plavárni ako upratovačka, ale len ráno, od šiestej do desiatej. Nikdy sme tam neboli a vlastne sme ani nevedeli, ako to tam vyzerá.

Všetky veci, ľudia, miesta a činy, ktoré ma do tej chvíle sprevádzali, boli zbierkou neznámych, odcudzených javov, bez silných pút, dôverností, bez nevinných žartov, bez sladkostí a bez ruky, čo by mi v mäkkom oblúku bola prešla len tak po ofine alebo po líci. Nebolo na tom nič nezvyčajné. Mala som šesť rokov a tri mesiace, bol august. Pršalo. Cestovali sme dlho. Zjedla som všetky sladkosti. Dívala som sa z okna. Každý, kto vezie dieťa do diagnostického ústavu, tobôž ak je to stosedemdesiat kilometrov od domova, by mal dieťaťu na zadnom sedadle cestu spríjemňovať. Mohli sme si spievať alebo sa ma mohla opýtať, či viem nejakú básničku. Bola by riadne prekvapená, lebo som vedela tú o psovi, ktorý zožral papuču. Aspoň by sa rozprúdila debata, ale moja sprievodkyňa mlčala. Keď sme konečne zastali, vytiahla ma z auta a bez slova dovedla do izby. Nikdy potom som ju tam už nevidela, táto žena bola určená len na vyberanie detí z áut. Dobré mi to páľilo, len keď sme boli s Mimou hladné. Vedela som kam ísť a vždy som niečo vymyslela, najmä v lete to nebol problém. Behali sme popri záhradách, očami sme vyberali kaleráby zo zeme a trhali sme veľké tučné papriky, a ak bol plot mäkký, myslím tým, že bol z pletiva a nikde nikoho, preliezla som ho ako nič a bleskovo som prebehla po hriadkach ako jašterica. Nie, nikto ma nechytí a ani po mne nikto nikdy nekričal. Keď nad sebou

teraz uvažujem, neviem, ako je možné, že som bola taká smelá. Zmenilo sa to.

Keď som zastala pri posteli, ktorú mi pridělili, stále som si nahovárala, že tá ošúchaná budova s mrežami na oknách je naozaj škôlka. Prišla za mnou žena v bielom plášti. Povedala, že tu dobre varia a nech ju volám teta vychovávateľka Irenka. Vysoké železné posteľe stáli na zelenej dlážke a steny boli svetložlté a biele, v strede rozdelené červeným pásikom. Ešte mi nenapadlo, že na jednej tých postelí budem už večer ležať a rozmýšľať, ako z nej zoskočím, keď sa mi bude chcieť cikať, či to vôbec budem môcť urobiť a ako vyleziem naspäť tak, aby sa ostatní nezobudili, a ako sa volajú a prečo mi ako prvé zobrali moje nové prezuvky a dali mi celkom iné. Ale večer bol ešte v nedohľadne. Vyrazili sme za súdružkou riaditeľkou. Voňalo to tam mliekom, vlastne všetko v mojom novom domove voňalo mliekom, možno zo seba deti vylučovali nejakú arómu, akú majú len ony a postupne o ňu prichádzajú. Vošli sme do priestrannej kancelárie. Pozdravila som dobrý deň. Teta, ktorá v skutočnosti vyzerala ako ujo, sa postavila a nakloniac sa ponad stôl si rukou prešla po koreni nosa. Vychovávateľke Irenke oznámila, že ju bolí hlava. Potom som si pozerala kvety na oknách a nástenky, čo tam viseli, Irenka medzitým diktovala moje meno, mamino meno, otcovo meno, sestriho meno, našu adresu, a všetko okolo môjho narodenia. Je to tak, hovorila aj ocovo meno, a volal sa Ján Kráľ.

Celý ten deň som strávila *zoznamovaním s prostredím* a poriadkom. Vo veľkej miestnosti so sivo-čiernou dlážkou boli až do výšky očí biele kachličky, až potom stena, „Zuzka, daj nám dve dvojky,“ povedala moja teta žene v bielej zástere za okienkom. Kuchárka priniesla dva taniere, na jednom boli